

ACT SOCIAL

Δράσεις για την υποστήριξη και την ενίσχυση
της κοινωνικής επιχειρηματικότητας σε τοπικό επίπεδο

Π.Ε.3	Ανάλυση της αγοράς και επιχειρηματικές ευκαιρίες στον τουριστικό / αγροδιατροφικό τομέα
Παραδοτέο 3.1.2	Εκπόνηση έρευνας για τη διασύνδεση της κοινωνικής οικονομίας και των τομέων της αγροδιατροφής και του τουρισμού

Οκτώβριος 2018

ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΗΣ

Αριθμός Παραδοτέου	3.1.2
Τίτλος Έργου	Δράσεις για την υποστήριξη και την ενίσχυση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας σε τοπικό επίπεδο
Ακρωνύμιο Έργου	ACT SOCIAL
Διάρκεια Έργου	03.10.2017 - 02.10.2019
Εταίροι Έργου	ΚΔ (Δ1) Δήμος Θέρμης (GR) Δ2 Ένωση Νοτιοδυτικών Δήμων (BG) Δ3 Sdruzhenie Yuni Εταίροι (BG)

ΠΕΡΙΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	6
ΚΛΑΔΟΣ ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΗΣ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ - ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	6
ΚΛΑΔΟΣ ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΗΣ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ - ΦΟΡΕΙΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ..	18
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	25
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	29

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η **κοινωνική επιχειρηματικότητα**, αποτελεί μία αναδυόμενη, εναλλακτική μορφή επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που στηρίζεται στην κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία. Έχει τη βάση της σε ανθρώπους με όραμα, επιμονή, πάθος και φιλοδοξία να πραγματοποιήσουν αλλαγές ευρείας κλίμακας δημιουργώντας θετικό πρόσημο στο συνάνθρωπο, στην κοινωνία, στο περιβάλλον.

Στοχεύει στη δημιουργία ανάπτυξης και καινοτομίας, ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητα των τοπικών αγορών και τη σταθεροποίηση των τιμών, θέτοντας ταυτόχρονα στο επίκεντρο της δράσης της την ενίσχυση της κοινωνικής δικαιοσύνης, αλλά και την προστασία του περιβάλλοντος.

Οι **κοινωνικές επιχειρήσεις**, ακολουθούν τις βασικές αρχές της επιχειρηματικότητας και εφαρμόζουν πειραματισμούς και καινοτομίες. Η βασική διαφορά τους με τις συμβατικές επιχειρήσεις, είναι το γεγονός ότι η μεγιστοποίηση του κέρδους δεν αποτελεί αυτοσκοπό αλλά μέσο για την επίλυση κοινωνικών αναγκών και αξιοποίηση προκλήσεων. Η οργάνωσή τους βασίζεται σε δημοκρατικές αξίες και στην κοινωνική δικαιοσύνη, δίνοντας βαρύτητα στην ενίσχυση της ενεργού συμμετοχής και υπευθυνότητας των εργαζομένων, των καταναλωτών και κάθε άλλου εμπλεκόμενου.

Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Ερευνητικό Δίκτυο για την Κοινωνική Οικονομία (EMES-European Network on Social Economy), έχουν διαμορφωθεί εννιά (9) κριτήρια για τον ορισμό των **κοινωνικών επιχειρήσεων** (οικονομικά και κοινωνικά).

Οικονομικά κριτήρια	Κοινωνικά κριτήρια
Συνεχής οικονομική δραστηριότητα	Το όφελος στην κοινότητα/ ομάδα
Υψηλός βαθμός αυτονομίας	Συλλογική διάσταση
Ανάληψη ρίσκου	Συμμετοχή στις αποφάσεις η οποία δεν καθορίζεται από τη συνεισφορά του κεφαλαίου
Αμειβόμενη εργασία	Πολυεταιρικότητα
	Περιορισμένη διανομή κερδών

Όσον αφορά στα οικονομικά κριτήρια, η έμφαση στη συνεχή οικονομική δραστηριότητα έχει ως στόχο να οριοθετήσει τις κοινωνικές επιχειρήσεις έναντι άλλων οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών. Το κριτήριο της αυτονομίας, τονίζει ότι οι κοινωνικές επιχειρήσεις, ακόμα και αν δέχονται κρατικές επιχορηγήσεις, επιδιώκουν την αυτοτέλεια της διοίκησής τους. Η ανάληψη ρίσκου, χαρακτηρίζει την επιχειρηματική πρωτοβουλία, ενώ το κριτήριο της αμειβόμενης εργασίας διαχωρίζει τις κοινωνικές επιχειρήσεις από τις εθελοντικές ομάδες.

Σε ό,τι αφορά στα κοινωνικά κριτήρια, η κοινωνική αποστολή βρίσκεται στο επίκεντρο της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και δε θεωρείται συμπληρωματική λειτουργία. Το κριτήριο της συλλογικής πρωτοβουλίας, υπογραμμίζει ότι πρόκειται για εγχειρήματα που απαιτούν τη δημιουργία ομάδας. Επίσης, δίνεται σημασία στην αξία των συνεταιριστικών αρχών, και συγκεκριμένα στην αρχή «ένα μέλος-μία ψήφος», ενώ τίθενται και τα ζητήματα της συμμετοχικότητας και της δημοκρατικής διοίκησης – διάσταση η οποία έχει ενσωματωθεί στις νομικές μορφές που έχουν θεσμοθετηθεί για τις κοινωνικές επιχειρήσεις σε διάφορες χώρες της ΕΕ. Σε σχέση με τη διανομή κερδών, οι κοινωνικές επιχειρήσεις δεν απαγορεύουν τη διανομή των κερδών, αλλά θέτουν περιορισμούς, ώστε να μην καθορίσει η μεγιστοποίηση του κέρδους τη λειτουργία τους.

[Οδηγός Δημιουργίας Κοινωνικών Επιχειρήσεων, Ίδρυμα Χάινριχ Μπελ Ελλάδας]

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις, διαφοροποιούνται από τους λοιπούς φορείς του «τρίτου τομέα» - τις παραδοσιακές μη κερδοσκοπικές οργανώσεις- ως προς τα ακόλουθα σημεία:

- Την παραγωγική/ ανταγωνιστική ταυτότητα που παρουσιάζουν και την πώληση υπηρεσιών σε κανονικές συνθήκες,
- το βαθμό αυτονομίας από τις δημόσιες αρχές, στοχεύοντας στη διασφάλιση της βιωσιμότητας,
- τα καινοτομικά χαρακτηριστικά των υπηρεσιών που παρέχουν, συνεισφέροντας νέες απαντήσεις ή λύσεις σε ανάγκες που δεν ικανοποιούνται από την αγορά

Στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, υπάρχουν βάσει των τελευταίων πρόσφατων στοιχείων από το Γενικό Μητρώο Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (28/6/2018) εκατόν σαράντα έξι (146) Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις.

Από αυτές, οι εκατόν δεκατρείς (113) δραστηριοποιούνται στην Περιφερειακή Ενότητα Θεσσαλονίκης, δέκα (10) στην Π.Ε Σερρών, επτά (7) στην Π.Ε Χαλκιδικής και επτά (7) στην Π.Ε Ημαθίας, τέσσερις (4) στην Π.Ε Κιλκίς, τρεις (3) στην Π.Ε Πιερίας και δύο (2) στην Π.Ε Πέλλας.

Στο πλαίσιο της διερεύνησης των δυνατοτήτων ανάπτυξης της κοινωνικής οικονομίας στον τουριστικό και στον αγροδιατροφικό τομέα στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας και προκειμένου να καταγραφούν οι μελλοντικές τάσεις και προοπτικές υλοποιήθηκε πρωτογενής έρευνα μέσω της χρήσης ερωτηματολογίου στις κοινωνικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας και στους τοπικούς και υπερτοπικούς φορείς προώθησής της.

Πιο συγκεκριμένα, η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε 25 κοινωνικές επιχειρήσεις και 20 τοπικούς και υπερτοπικούς φορείς της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας.

Εξαιτίας του ότι οι Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τουριστικό και στον αγροδιατροφικό τομέα στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας είναι περιορισμένες σε αριθμό, η έρευνα επεκτάθηκε και σε επιχειρήσεις που ασκούν διαφορετικού είδους δραστηριότητες. Οι δραστηριότητες των Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας ποικίλουν, αφού κάποιες από αυτές παρέχουν υπηρεσίες κοινωνικής μέριμνας, κάποιες άλλες δραστηριοποιούνται στο λιανικό εμπόριο τροφίμων, άλλες στην κατασκευή χειροποίητων αντικειμένων, ορισμένες ασχολούνται με τη διοργάνωση σεμιναρίων, εκδηλώσεων κλπ.

Πέραν των επίσημων φορέων που προωθούν και υποστηρίζουν την κοινωνική οικονομία και την κοινωνική επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα και στην Ευρώπη και αποτυπώνονται στον πίνακα που ακολουθεί, στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας λειτουργεί και δραστηριοποιείται το ΔΙΚΤΥΟ ΚοινΣΕπ Κεντρικής Μακεδονίας.

Το Δίκτυο αυτό, αποτελεί μία καινοτόμο για τα ελληνικά δεδομένα πρωτοβουλία ανθρώπων που δραστηριοποιούνται στις κοινωνικές συνεταιριστικές επιχειρήσεις στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας και επιθυμούν μέσω της ανταλλαγής απόψεων, εμπειριών, και ενημέρωσης να προωθούν τη συνεργασία μεταξύ τους αλλά και με τους επίσημους φορείς υποστήριξης Κοιν.Σ.Επ. Δεν αποτελεί κάποιο επίσημο φορέα εκπροσώπησης των Κοιν.Σ.Επ με νομική υπόσταση.

Παράλληλα, σε εθνικό αλλά και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, υπάρχουν φορείς που ασχολούνται σε σταθερή βάση με το θέμα της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας. Οι κυριότερες από αυτές είναι:

Φορείς προώθησης της κοινωνικής οικονομίας και κοινωνικής επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα και στην Ευρώπη	
Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης	www.ypakp.gr
Ειδική Υπηρεσία για την Κοινωνική Ένταξη και την Κοινωνική Οικονομία	www.keko.gr
Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (EESC)	www.eesc.europa.eu
Κοινωνική Οικονομία Ευρώπη (CEP- CMAF)	www.socialeconomy.eu.org
Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Συνεταιρισμών Εργαζομένων, Κοινωνικών Συνεταιρισμών, Κοινωνικών και συμμετοχικών Επιχειρήσεων (CECOP)	www.cecop.coop
Ευρωπαϊκό Δίκτυο Κοινωνικών Επιχειρήσεων Ένταξης (ENSIE)	www.ensie.org
Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πόλεων και Περιφερειών για την Κοινωνική Οικονομία (REVES)	www.revesnetwork.eu

ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΚΛΑΔΟΣ ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΗΣ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ - ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Η έρευνα πεδίου εστίασε σε είκοσι πέντε (25) επιχειρήσεις κοινωνικής οικονομίας της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, και πραγματοποιήθηκε το διάστημα 36 Σεπτεμβρίου έως και 23 Οκτωβρίου 2018.

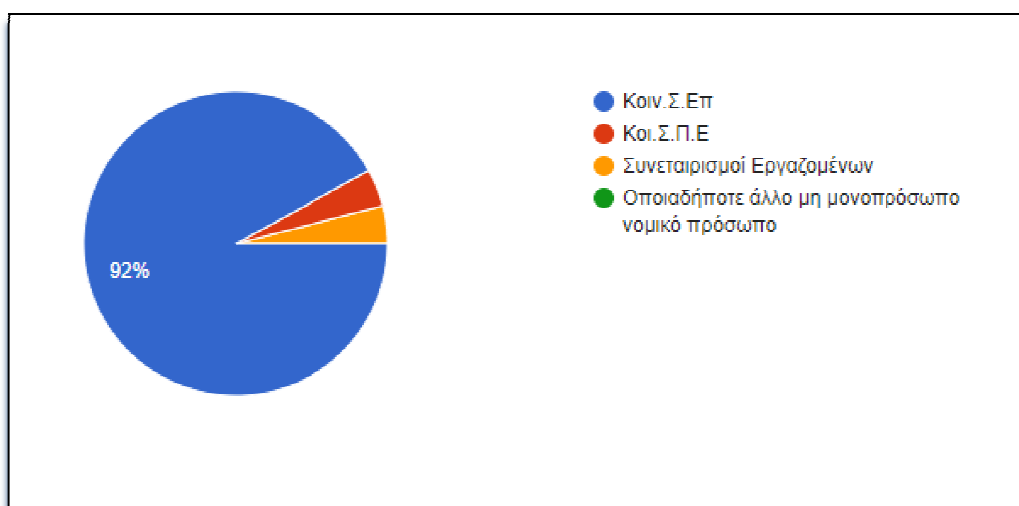
Βασικό γνώρισμα της έρευνας ήταν η τηλεφωνική και διαδικτυακή συνέντευξη μέσω ενός ημιδομημένου ερωτηματολογίου.

Τα αποτελέσματα της έρευνας έχουν ως εξής:

1. Σε ποια κατηγορία επιχείρησης Κοινωνικής Οικονομίας ανήκετε;

Στο σύνολο των 25 επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην έρευνα, οι είκοσι τρεις (92%) ανήκουν στην κατηγορία των Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων, μία (4%) στην κατηγορία των Συνεταιρισμών εργαζομένων και μία (4%) στην κατηγορία των Κοινωνικών Συνεταιρισμών Περιορισμένης Ευθύνης.

2. Ποιο το αντικείμενο δραστηριότητας της επιχείρησής σας;

Η παρούσα έρευνα, είναι προσανατολισμένη στις κοινωνικές επιχειρήσεις της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας που δραστηριοποιούνται στον αγροδιατροφικό και τον τουριστικό τομέα. Εξαιτίας του ότι ο αριθμός των συγκεκριμένων επιχειρήσεων είναι μικρός καθώς επίσης και κάποιες από τις επιχειρήσεις δεν επιθυμούσαν να συμμετέχουν, η έρευνα επεκτάθηκε και σε κοινωνικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε άλλους τομείς πέραν των προαναφερθέντων.

Κατά συνέπεια, η κλαδική δραστηριότητα- εικόνα των συμμετεχουσών στην έρευνα επιχειρήσεων, διαμορφώνεται ως εξής:

- Τουρισμός (4 επιχειρήσεις)
- Αγροδιατροφή (13 επιχειρήσεις)
- Παροχή υπηρεσιών καθαριότητας, τροφοδοσίας κ.α (2 επιχειρήσεις)
- Εστίαση (1 επιχείρηση)
- Παροχή υπηρεσιών (1 επιχείρηση)
- Παροχή φυσικών/ εναλλακτικών θεραπειών (1 επιχείρηση)
- Οργάνωση εκδηλώσεων (1 επιχείρηση)
- Κατασκευή χειροποίητων κοσμημάτων (1 επιχείρηση)
- Εργαστήριο καλλυντικών/ παραγωγή σαπουνιού (1 επιχείρηση)

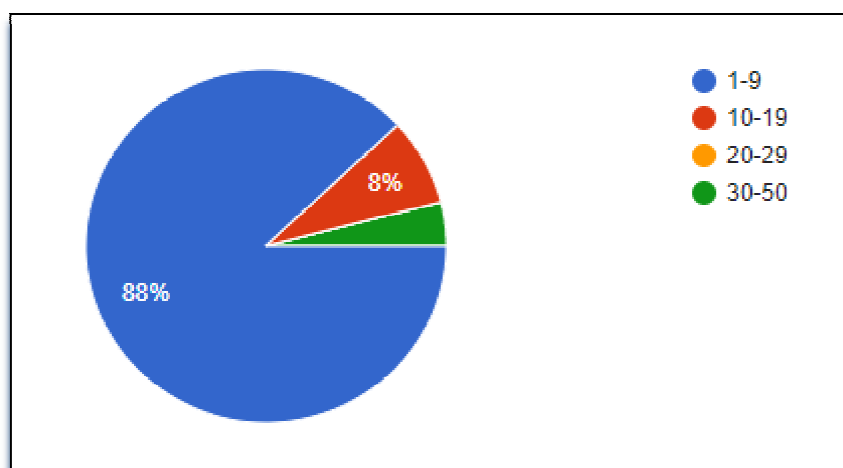
Φαίνεται συνεπώς να υπάρχει μία τάση – συγκέντρωση ως προς την ενασχόλησή τους στον τομέα της αγροδιατροφής. Δεδομένου του μικρού αριθμού του δείγματος, δε μπορούμε να γενικεύσουμε το συμπέρασμα για τις Κοιν.Σ.Επ γενικά στην Π.Κ.Μ.

3. Πόσα άτομα απασχολεί η επιχείρησή σας;

Η πλειοψηφία των επιχειρήσεων (22), ήτοι το 88% του συνόλου του δείγματος, απασχολεί από ένα ως εννιά άτομα (1-9), δύο επιχειρήσεις (8%) απασχολούν από δέκα ως δεκαεννιά (10-19) άτομα, ενώ μόνο μία (4%) απασχολεί από τριάντα ως πενήντα άτομα (30-50).

Συμπερασματικά, το σύνολο των επιχειρήσεων του δείγματος ανήκουν στην κατηγορία της πολύ μικρής και μικρής επιχείρησης, κρίνοντας το δείγμα αποκλειστικά βάσει του αριθμού των εργαζομένων τους.

4. Ποσοστό πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στο σύνολο των απασχολούμενων:

Τρεις επιχειρήσεις μόνο δεν απάντησαν στο ερώτημα αυτό, σε σχέση με τον αριθμό των πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που απασχολούν στην επιχείρησή τους. Για όλες τις υπόλοιπες, οι απαντήσεις διαμορφώθηκαν ως εξής:

Ποσοστό απασχολούμενων πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης:

- 100%- οκτώ (8) απαντήσεις
- 75% - μία (1) απάντηση
- 60% - μία (1) απάντηση
- 50%- δύο (2) απαντήσεις
- 40% - μία (1) απάντηση
- 25% - μία (1) απάντηση
- 20% - δύο (2) απαντήσεις
- 13% - μία (1) απάντηση
- 10% - μία (1) απάντηση
- 0%- τέσσερις (4) απαντήσεις

Από τις απαντήσεις αυτές, εξάγεται το συμπέρασμα ότι: το 80% και πλέον των επιχειρήσεων απασχολεί πτυχιούχους, ενώ το 57% αυτών απασχολούν πτυχιούχους οι οποίοι είναι πάνω το μισό των εργαζομένων που απασχολούνται στις επιχειρήσεις αυτές. Κατά συνέπεια, είναι άκρως αξιόλογο το γεγονός της στελέχωσης του συνόλου των κοινωνικών επιχειρήσεων από απασχολούμενους τριτοβάθμια εκπαίδευσης.

5. Πως προέκυψε η σύσταση της κοινωνικής επιχείρησής σας;

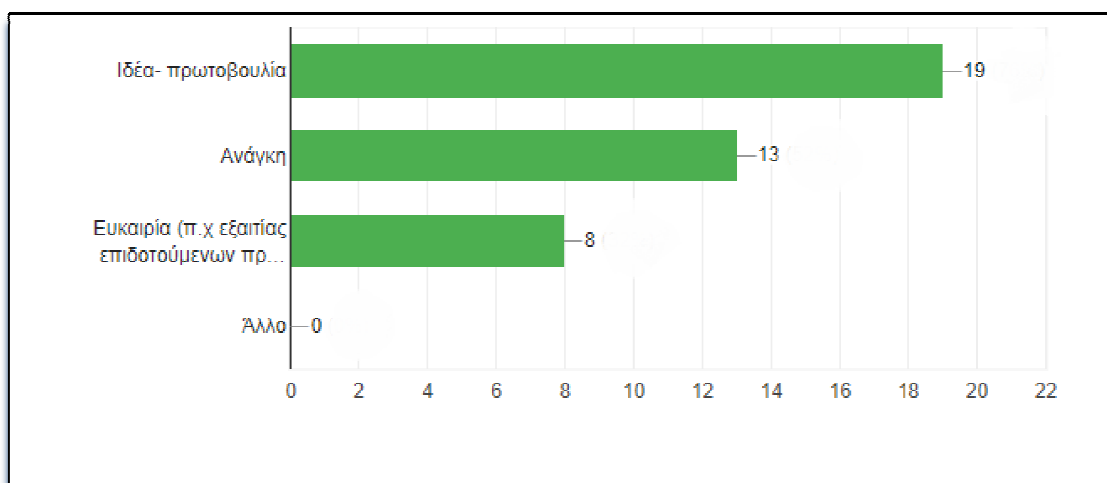

Στο ερώτημα αυτό, οι πιθανές απαντήσεις μπορούσαν να είναι πάνω από μία, συνεπώς, μία Κοιν.Σ.Επ δημιουργήθηκε για πάνω από έναν λόγους, π.χ εξαιτίας μίας ιδέας, αλλά και εξαιτίας ανάγκης, και λόγω μίας ευκαιρίας που πιθανόν ίσχυε σε εκείνη τη χρονική στιγμή (κάποιο συγχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα). Συμπερασματικά, για την πλειοψηφία των επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην έρευνα, οι λόγοι εξαιτίας των οποίων σύστησαν την κοινωνική επιχείρησή τους ήταν πάνω από ένας.

Ειδικότερα:

- Ιδέα – πρωτοβουλία- δεκαεννιά (19) απαντήσεις
- Ανάγκη- δεκατρείς (13) απαντήσεις
- Ευκαιρία (π.χ. εξαιτίας επιδοτούμενων προγραμμάτων) – οκτώ (8) απαντήσεις

Συνοψίζοντας, την πλειοψηφία των απαντήσεων συγκέντρωσε η απάντηση: «ιδέα-πρωτοβουλία», ακολούθησε η «ανάγκη» και τέλος, η «ευκαιρία».

6. Ποιες οι επιδιώξεις της κοινωνικής επιχειρησής σας;

Στο συγκεκριμένο ερώτημα, υπήρχε επίσης η δυνατότητα να δοθούν πάνω από μία απαντήσεις σε σχέση με τις επιδιώξεις των κοινωνικών επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην έρευνα.

Οι απαντήσεις, διαμορφώθηκαν ως εξής:

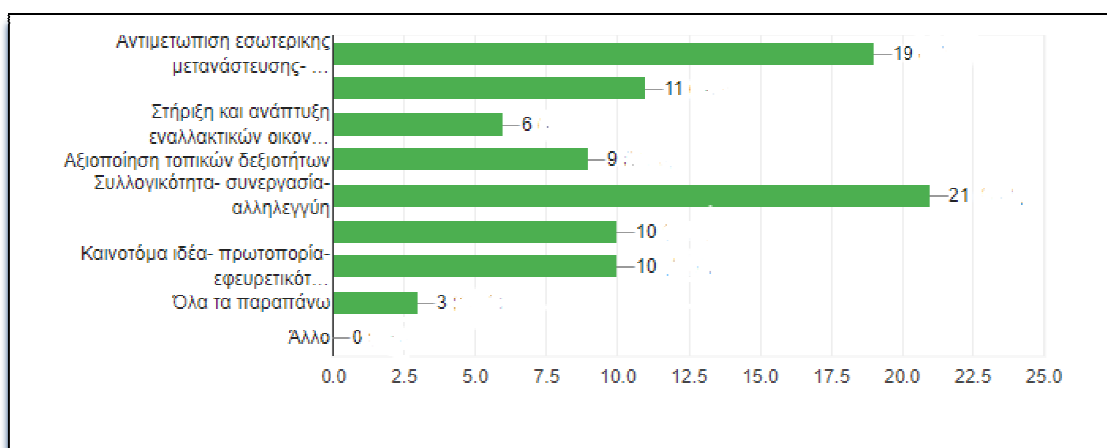
- Συλλογικότητα- συνεργασία- αλληλεγγύη – είκοσι μία (21) απαντήσεις
- Αντιμετώπιση εσωτερικής μετανάστευσης - δεκαεννιά (19) απαντήσεις
- Αξιοποίηση ευκαιριών χρηματοδότησης - έντεκα (11) απαντήσεις

- Αειφορία περιβάλλοντος- πράσινη ανάπτυξη- οικολογία – δέκα (10) απαντήσεις
- Καινοτόμα ιδέα- πρωτοπορία – εφευρετικότητα - δέκα (10) απαντήσεις
- Αξιοποίηση τοπικών δεξιοτήτων – εννιά (9) απαντήσεις
- Στήριξη και ανάπτυξη εναλλακτικών οικονομικών δραστηριοτήτων – έξι (6) απαντήσεις
- Όλα τα παραπάνω τρεις (3) απαντήσεις
- Άλλο – καμία απάντηση

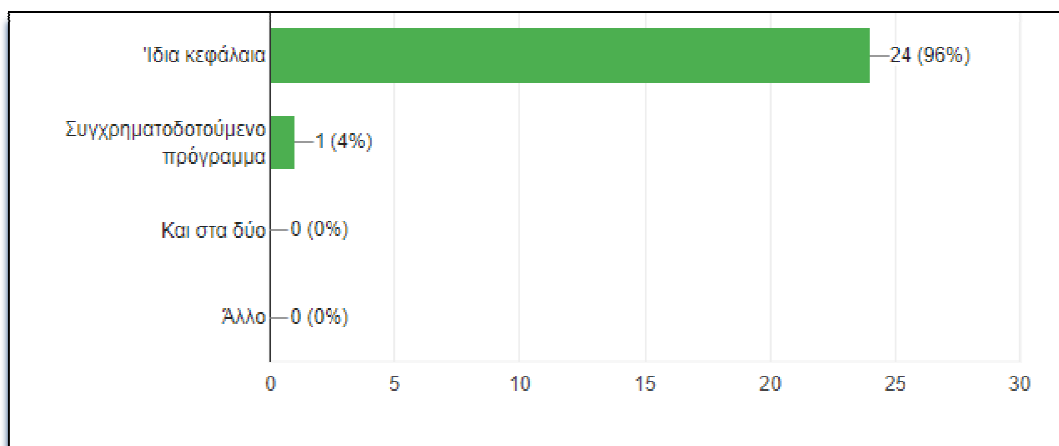
Αναφορικά με τις επιδιώξεις των κοινωνικών επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην έρευνα, οι περισσότερες απαντήσεις συγκεντρώθηκαν στην απάντηση: «συλλογικότητα- συνεργασία- αλληλεγγύη» και οι αμέσως επόμενες περισσότερες, στην απάντηση: «αντιμετώπιση εσωτερικής μετανάστευσης- ανεργία». Συνεπώς, η ανεργία καθώς και η επιδίωξη συνεργασίας και η αμοιβαία προσφορά αλληλεγγύης, αποτελούν – κατά κύριο λόγο- τις βασικές επιδιώξεις των συμμετεχουσών στο δείγμα επιχειρήσεων.

7. Η ίδρυση της επιχείρησης στηρίχθηκε σε:

Όλες σχεδόν οι επιχειρήσεις, πλην μίας στήριξαν την ίδρυσή τους σε ίδια κεφάλαια, ενώ μόνο μία σε κάποιο συγχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα. Λόγω του μικρού αριθμού του δείγματος, δε μπορούμε να εξάγουμε κάποιο ασφαλές συμπέρασμα σε σχέση με αυτό και να υποθέσουμε για παράδειγμα ότι δεν υπάρχει επαρκής ενημέρωση σε σχέση με τη χρηματοδότηση για τη δημιουργία των Κοιν.Σ.Επ ή ότι η ίδρυσή τους δε συνέπεσε χρονικά με την ύπαρξη κάποιου συγχρηματοδοτούμενου προγράμματος.

8. Θεωρείτε πως η κοινωνική επιχειρηματικότητα μέχρι σήμερα:

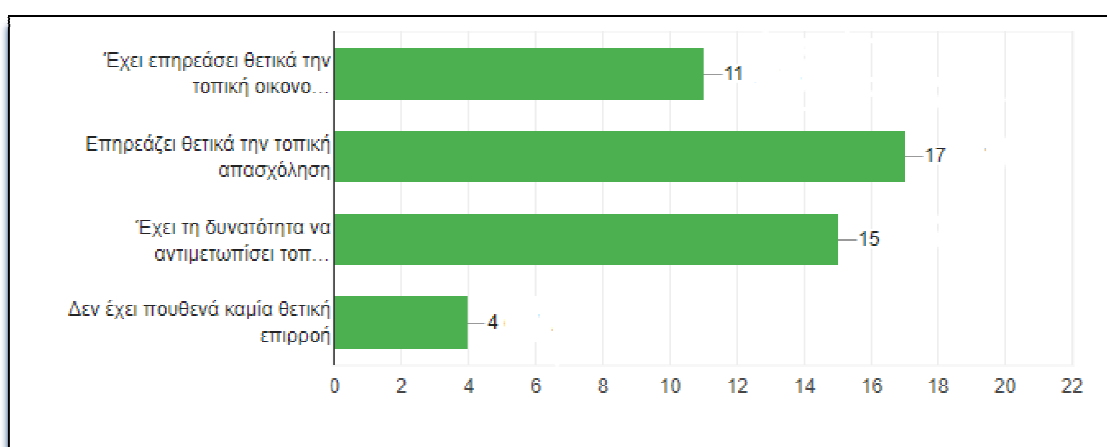
Στο ερώτημα αυτό, υπήρχε η δυνατότητα να δοθούν και πάνω από μία απαντήσεις.

Εξαιτίας αυτού, οι απαντήσεις που δόθηκαν, έχουν ως εξής:

- Έχει επηρεάσει θετικά την τοπική οικονομία – έντεκα (11) απαντήσεις
- Επηρεάζει θετικά την τοπική απασχόληση – δεκαεπτά (17) απαντήσεις
- Έχει τη δυνατότητα να αντιμετωπίσει τοπικά προβλήματα- δεκαπέντε (15) απαντήσεις
- Δεν έχει πουθενά καμία θετική επιρροή – τέσσερις (4) απαντήσεις

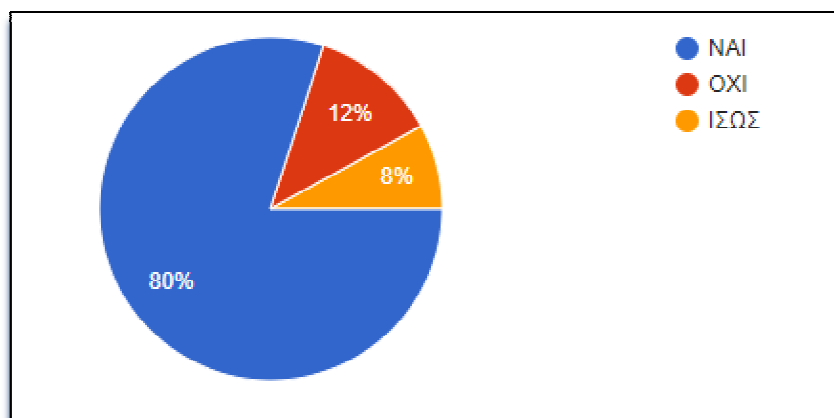
Στο σύνολο των συμμετεχουσών στην έρευνα επιχειρήσεων, μόνο τέσσερις από τις είκοσιπέντε συνολικά απαντήσεις που δόθηκαν υποστήριξαν ότι δεν έχει πουθενά καμία θετική επιρροή η κοινωνική επιχειρηματικότητα μέχρι σήμερα. Το γεγονός αυτό, αποδεικνύει ότι η κοινωνική επιχειρηματικότητα έχει λειτουργήσει συνολικά θετικά σε ό,τι αφορά στην τοπική ανάπτυξη, την οικονομία και την επιχειρηματικότητα και εν τέλει το τοπικό κοινωνικό σύνολο.

9. Θεωρείτε ότι η κοινωνική επιχειρηματικότητα θα έχει θετική εξέλιξη τα επόμενα χρόνια;

Απαντώντας σε σχέση με το αν θεωρούν οι ίδιοι οι επιχειρηματίες /εργαζόμενοι /ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην έρευνα την εξέλιξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας να είναι θετική τα επόμενα χρόνια, είκοσι άτομα, ήτοι το 80% απάντησαν ότι θα έχει θετική εξέλιξη (ΝΑΙ), τρία άτομα (12%) ότι δε θα έχει θετική εξέλιξη (ΟΧΙ) και δύο άτομα (8%) ότι πιθανόν θα έχει (ΙΣΩΣ).

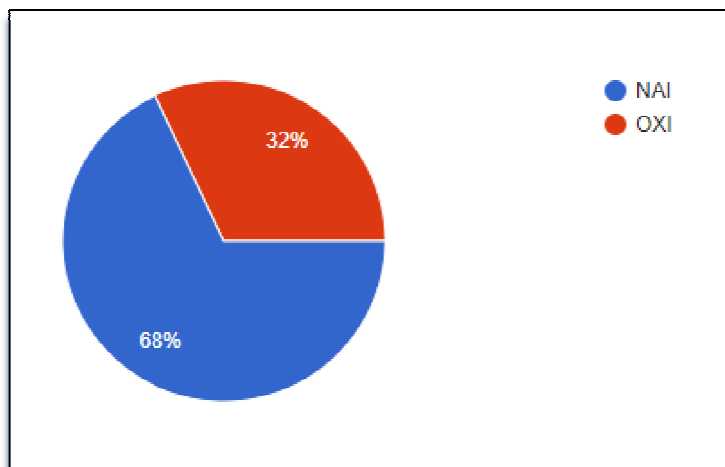
Το γεγονός ότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων υποστηρίζει ότι η κοινωνική επιχειρηματικότητα θα έχει θετική εξέλιξη μελλοντικά είναι άκρως ενθαρρυντικό και ελπιδοφόρο, δείχνει την τάση και αποδεικνύει ότι στις επιχειρήσεις αυτές το συμπράττειν, συν-επιχειρείν και συνεταιρίζεσθαι έχει θετικό αντίκτυπο.

10. Πιστεύετε πως η ύπαρξη Επιχειρήσεων Κοινωνικής Οικονομίας στην περιοχή σας, επηρέασε την ανάπτυξη του τουριστικού/ αγροδιατροφικού τομέα; Αν ναι, διευκρινίστε με ποιο τρόπο.

Στο ερώτημα αυτό, το 68% των ερωτηθέντων (δεκαεπτά άτομα) απάντησε ότι η ύπαρξη κοινωνικών επιχειρήσεων στην περιοχή τους επηρέασε την ανάπτυξη του τουριστικού/ αγροδιατροφικού τομέα, ενώ το 32% (οκτώ άτομα) ότι δεν την επηρέασε.

Σε σχέση με τον τρόπο με τον οποίο επηρέασε την περιοχή η κοινωνική επιχειρηματικότητα, δόθηκαν τρεις απαντήσεις συνολικά, οι δυο εκ των οποίων σχετίζονται με τη μείωση της ανεργίας, και η τρίτη με το ότι η περιοχή επηρεάστηκε συνολικά και σε μεγάλο βαθμό.

Η πλειοψηφία των θετικών απαντήσεων σε σχέση με το αν επηρέασε η κοινωνική οικονομία στην περιοχή τους την ανάπτυξη του τουριστικού/ αγροδιατροφικού τομέα δείχνει τη δυνατότητα της τοπικής ανάπτυξής της ως απάντηση στα προβλήματα της τοπικής κοινωνίας σε όρους οικονομικούς και κοινωνικούς. Παρόλα αυτά, όπως έχει προαναφερθεί, το γεγονός ότι το δείγμα των συμμετεχουσών στην έρευνα επιχειρήσεων είναι πολύ μικρό, δε μας επιτρέπει να εξάγουμε γενικευμένα, αλλά ενδεικτικά συμπεράσματα για τις Κοιν.Σ.Επ της περιοχής.

11. Έχετε συνεργαστεί με άλλες επιχειρήσεις Κοινωνικής Οικονομίας στον τόπο σας; Αν ναι, διευκρινίστε τον τομέα.

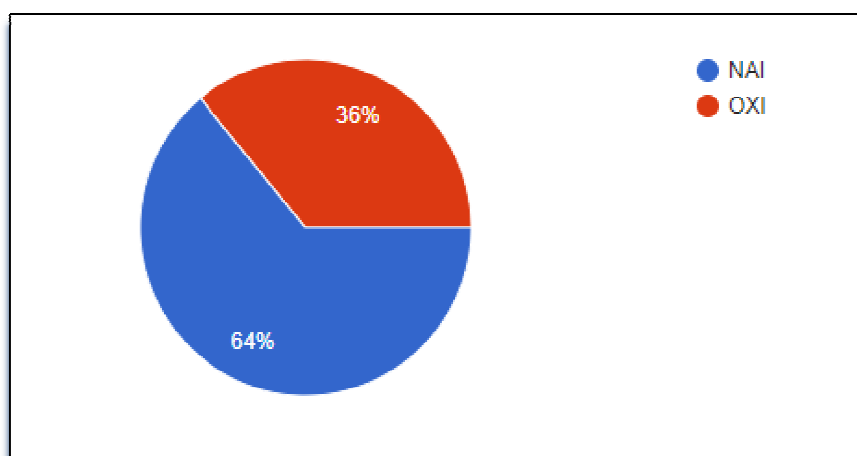

Αναφορικά με τη συνεργασία των επιχειρήσεων με άλλες επιχειρήσεις Κοινωνική Οικονομίας, το 64% (16 επιχειρήσεις), απάντησε ότι ναι έχει συνεργαστεί, ενώ το 36% (9 επιχειρήσεις) απάντησε όχι.

Σε ό,τι αφορά στον τομέα/ κλάδο συνεργασίας, δόθηκαν εννιά διευκρινιστικές απαντήσεις:

- Τουριστικός/ αγροδιατροφικός τομέας (από δύο φορές)

- Νοσοκομεία, άλλες ΚΟΙ.Σ.Π.Ε
- Συνεταιρισμός γυναικών
- Κοινωνικοί συνεταιρισμοί
- Ανακύκλωση/ επαναχρησιμοποίηση προϊόντων
- Με το Δίκτυο Κοιν.Σ.Επ Κεντρικής Μακεδονίας
- Παραγωγική διαδικασία

12. Υπάρχει πλάνο για επέκταση των δραστηριοτήτων σας; Αν ναι, σε ποιους τομείς; Αν ναι, διευκρινίστε τον τομέα.

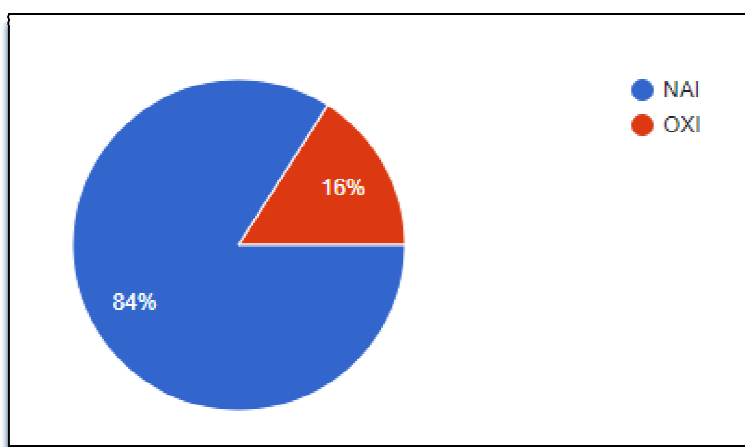

Όλες σχεδόν οι επιχειρήσεις, ήτοι το 84% επιθυμούν και σχεδιάζουν να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους, ενώ μόνο το 16% δεν έχει πλάνο επέκτασης.

Οι τομείς, οι κλάδοι οι κινήσεις που πρόκειται να πραγματοποιήσουν και στους οποίους σχεδιάζουν να επεκταθούν, είναι οι εξής:

- Τουριστικός τομέας
- Λιανικό εμπόριο
- Πρωτογενής τομέας

- Κλάδος δημιουργίας κεντημάτων/ παραδοσιακών τεχνών
- Επέκταση- δεύτερο κατάστημα
- Διαδίκτυο και προώθηση
- Επέκταση αμπελώνων
- Πρόσληψη επιπλέον εργαζομένων
- Επέκταση-χώρος φιλοξενίας υπηρεσιών

Το γεγονός ότι όλες σχεδόν οι επιχειρήσεις σχεδιάζουν την επέκτασή τους είτε χωρικά, είτε μέσω πρόσληψης εργαζομένων, είτε μέσω της συνεργασίας τους με άλλους τομείς δραστηριότητας φαίνεται ιδιαίτερα θετικό και υποδεικνύει την επιτυχία και την αποτελεσματικότητα των Κοινωνικών Συνεταιριστικών επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην έρευνα καθώς και της άποψης ότι ο κλάδος της κοινωνικής οικονομίας είναι ένας νέος, αλλά ελπιδοφόρος κλάδος με πολλές προοπτικές σε σχέση με την τοπική οικονομία και επιχειρηματικότητα.

ΚΛΑΔΟΣ ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΗΣ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ - ΦΟΡΕΙΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Η έρευνα πεδίου εστίασε σε είκοσι (20) φορείς προώθησης της Κοινωνικής Οικονομίας στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας και πραγματοποιήθηκε το διάστημα Σεπτεμβρίου- Οκτωβρίου 2018. Η έρευνα, είναι προσανατολισμένη στους φορείς προώθησης της κοινωνικής οικονομίας, στον τομέα της αγροδιατροφής και του τουρισμού, με έμφαση και προτεραιότητα σε αυτούς που δραστηριοποιούνται στο Δήμο Θέρμης και στο Δήμο Θεσσαλονίκης. Επειδή το δείγμα δεν συμπληρώθηκε, η έρευνα επεκτάθηκε «χωρικά», σε όλη την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας και έγινε μέσω τηλεφωνικής και διαδικτυακής συνέντευξης και στη βάση ενός ημιδομημένου ερωτηματολογίου.

Τα αποτελέσματα της έρευνας με βάση τις ερωτήσεις, είναι τα ακόλουθα:

1. Επωνυμία φορέα:

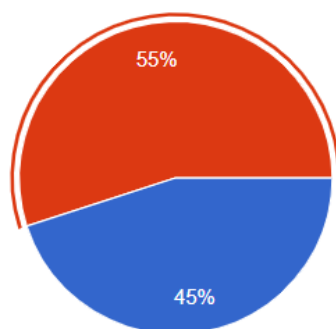
Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από 20 φορείς και η διάρθρωσή του έχει ως εξής:

- Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας
- Συλλογικοί και κρατικοί φορείς (ΔΕΘ- ΗΕΛΕΧΡΟ, ΣΕΒΕ, ΕΟΤ- Περιφερειακή Υπηρεσία Τουρισμού Κεντρικής Μακεδονίας)
- Αναπτυξιακές εταιρείες (Αναπτυξιακή Νομού Ημαθίας Α.Ε Α.Α.Ε Ο.Τ.Α, Αναπτυξιακή Χαλκιδικής Α.Ε- Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρεία Ο.Τ.Α (ΑΝΕΤΧΑ ΑΕ), Αναπτυξιακή Κιλκίς Α.Α.Ε Ο.Τ.Α, Πιερική Αναπτυξιακή Α.Ε- Ο.Τ.Α)
- Επιμελητήρια (Επιμελητήριο Χαλκιδικής)
- Συνεταιρισμοί (Αγροτικός Συνεταιρισμός Βασιλικών, Αγροτικός Συνεταιρισμός Θέρμης, Αγροτικός Συνεταιρισμός Περιστεράς, Αγροτικός Συνεταιρισμός Σουρωτής, Αγροτικός Συνεταιρισμός Σχολαρίου, Αγροτικός Συνεταιρισμός Αγίου Αντωνίου, Σύλλογος συσπείρωσης και ψυχαγωγίας γυναικών Πολυγύρου, Γυναικείος αγροτικός συνεταιρισμός παραδοσιακών προϊόντων Αγίου

Αντωνίου, Κτηνοτροφικός Συνεταιρισμός Καπετάν Χάψας, Σωματείο Ακτημόνων και Καλλιεργητών Βασιλικών)

Ένωση Αγροτών Βιοκαλλιεργητών Βορείου Ελλάδας

2. Έχετε συνεργαστεί με τοπικές επιχειρήσεις/ φορείς κοινωνικής οικονομίας;

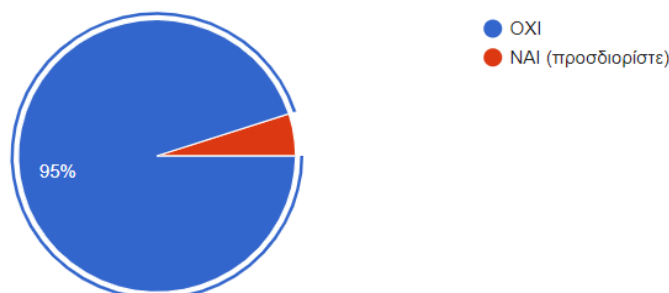

- Ναι (Σε ποιο τομέα;)
- Όχι, αλλά θα μας ενδιέφερε η συνεργασία
- Όχι, δεν έχουμε συνεργαστεί και δε μας ενδιαφέρει

Αναφορικά με τη συνεργασία των επιχειρήσεων με τοπικές επιχειρήσεις/φορείς της κοινωνικής οικονομίας, το 55% (11 φορείς) απάντησε αρνητικά συμπληρώνοντας βέβαια πως θα τους ενδιέφερε η εν λόγω συνεργασία, το 45% των ερωτηθέντων (9 φορείς) απάντησε θετικά, ενώ κανένας από τους ερωτηθέντες φορείς δεν απάντησε «όχι, δεν έχουμε συνεργαστεί και δεν μας ενδιαφέρει», γεγονός που επιβεβαιώνει τη δυνατότητα και την προοπτική σύναψης συνεργασιών μεταξύ φορέων και επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας. Σε ό,τι αφορά στον τομέα/ κλάδο συνεργασίας, δόθηκαν 4 διευκρινιστικές απαντήσεις, ήτοι:

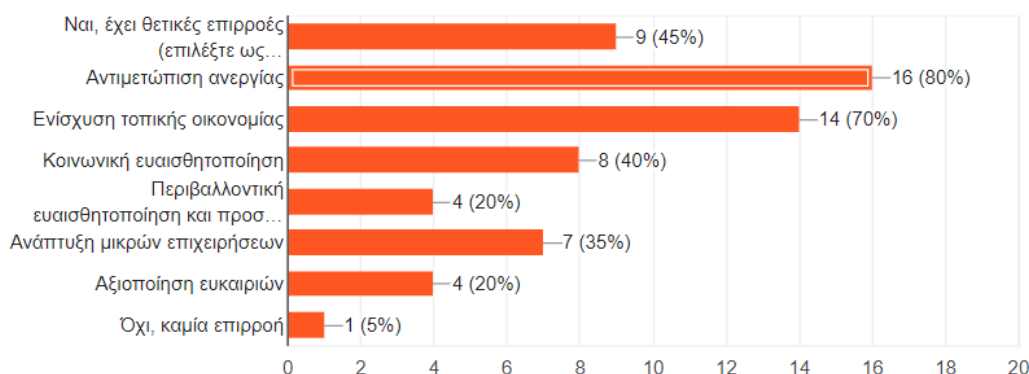
- Φιλανθρωπικές/ πολιτιστικές εκδηλώσεις
- Αγροτικοί Συνεταιρισμοί/ Σύλλογοι/ ΟΤΑ/Επιμελητήριο
- Αγροδιατροφή
- Τοπικές επιχειρήσεις που συμμετέχουν σε εκθέσεις και εκδηλώσεις της ΔΕΘ-HELEXPO

3. Έχετε λάβει οικονομική στήριξη για σκοπούς Κοινωνικής Οικονομίας;

Στην ερώτηση αυτή, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων, 95% (19 φορείς), απάντησαν αρνητικά ενώ μόλις ένας φορέας υποστήριξε πως έχει λάβει οικονομική στήριξη για σκοπούς Κοινωνικής Οικονομίας, συμπληρώνοντας πως η στήριξη στόχευε στην υλοποίηση προγραμμάτων προώθησης στην απασχόληση μεταναστών και ανέργων, στα πλαίσια των Αναπτυξιακών Συμπράξεων ΤΟΠΣΑ& ΤΟΠΕΚΟ.

4. Θεωρείτε πως η κοινωνική επιχειρηματικότητα έχει σημαντικές επιρροές στον τομέα του τουρισμού/ αγροδιατροφής;

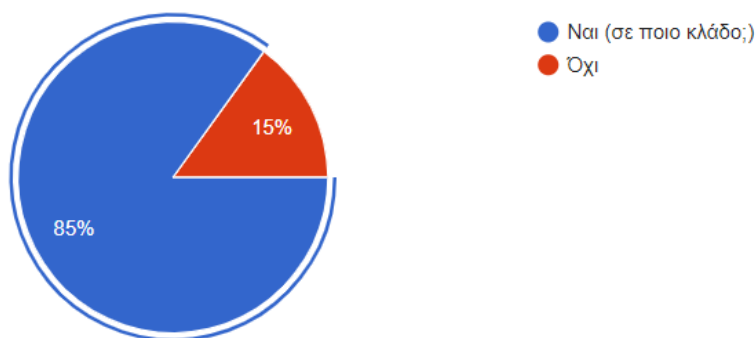
Αναφορικά με τις δυνητικές επιρροές της κοινωνικής επιχειρηματικότητας στον τομέα του τουρισμού και της αγροδιατροφής, μόλις ένας από τους είκοσι ερωτηθέντες φορείς απάντησε αρνητικά, με τους υπόλοιπους 19 να απαντούν **ΝΑΙ** αιτιολογώντας την απάντησή τους.

Σύμφωνα με τις απαντήσεις που δόθηκαν, η κοινωνική επιχειρηματικότητα φαίνεται να επηρεάζει σημαντικά τόσο την απασχόληση όσο και την τοπική

επιχειρηματικότητα και την τοπική οικονομία. Οι απαντήσεις κατά σειρά σπουδαιότητας σύμφωνα με τις επιλογές των ερωτηθέντων είναι:

1. την αντιμετώπιση της ανεργίας (80%)
2. την ενίσχυση της τοπικής οικονομίας (70%)
3. την κοινωνική ευαισθητοποίηση (40%)
4. την ανάπτυξη μικρών επιχειρήσεων (35%)
5. την αξιοποίηση ευκαιριών (20%)
6. την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και προστασία (20%)

5. Θεωρείτε πως υπάρχουν περιθώρια ανάπτυξης επιχειρήσεων Κοινωνικής Οικονομίας (Κ.Ο); (Αν ναι, σε ποιο κλάδο;)

Όσον αφορά στις προοπτικές εξέλιξης του κλάδου, το 85% των ερωτηθέντων απάντησε πως υπάρχουν περιθώρια ανάπτυξης επιχειρήσεων Κοινωνικής Οικονομίας, γεγονός άκρως θετικό και ενθαρρυντικό που ενισχύει την άποψη για βάσιμες προοπτικές εξέλιξης της κοινωνικής επιχειρηματικότητας.

Βάσει των 18 απαντήσεων που δόθηκαν υπέρ της προοπτικής ανάπτυξης επιχειρήσεων Κ.Ο, οι 14 εξ' αυτών προσδιόρισαν με σαφήνεια του κλάδους ανάπτυξης (υποδεικνύοντας μάλιστα περισσότερους από ένα κλάδο).

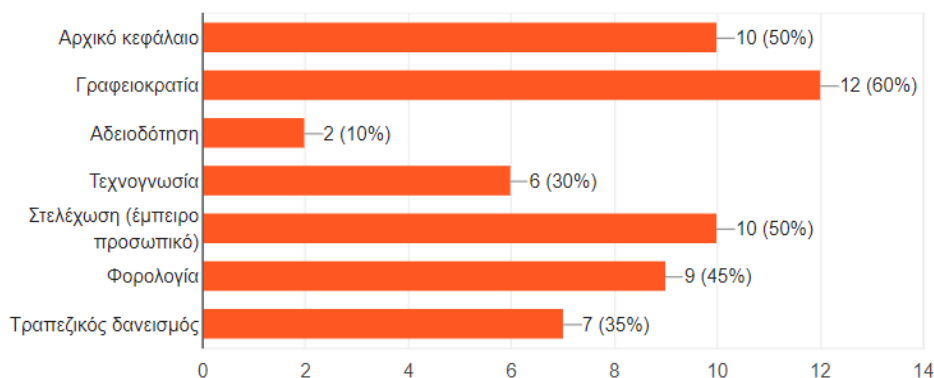
Τα περιθώρια ανάπτυξης επιχειρήσεων Κοινωνικής Οικονομίας, εντοπίζονται στους κλάδους:

- Αγροδιατροφής (9 απαντήσεις)

- Τουρισμού (8 απαντήσεις)
- Πολιτισμού (2 απαντήσεις)
- Πρωτογενής τομέας (1 απάντηση)
- Τοπικά προϊόντα, υπηρεσίες σε κοινωνικά ευάλωτες ομάδες (1 απάντηση)
- Περιβάλλον, υγεία, τεχνολογία, εθελοντισμός, βιώσιμη ανάπτυξη, τραπεζικές υπηρεσίες, άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών, διατήρηση επαγγελμάτων που χάνονται στο χρόνο, πολιτισμός, οικολογία και διαχείριση απορριμμάτων (1 απάντηση).

Με βάση τα παραπάνω επιβεβαιώνεται η άποψη πως οι κλάδοι της αγροδιατροφής και του τουρισμού βρίσκονται σε προτεραιότητα και σε ανοδική πορεία σε σχέση με άλλους κλάδους της Κοινωνικής Οικονομίας.

6. Ποια είναι κατά τη γνώμη σας τα κυριότερα εμπόδια που μπορεί να αντιμετωπίσει μία επιχείρηση Κοινωνικής Οικονομίας κατά τη σύστασή της;

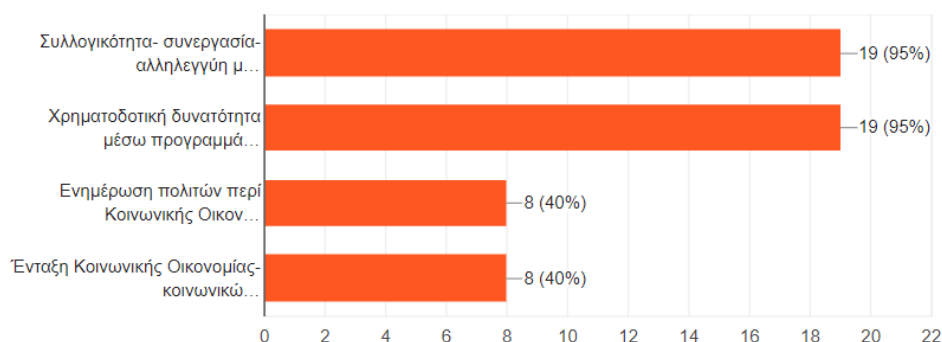
Στο συγκεκριμένο ερώτημα, υπήρχε η δυνατότητα να δοθούν πάνω από μία απαντήσεις σε σχέση με τα κυριότερα προβλήματα που μπορεί να αντιμετωπίσει μία επιχείρηση Κοινωνικής Οικονομίας κατά τη σύστασή της.

Οι απαντήσεις που δόθηκαν έχουν ως εξής:

Ως κυριότερο πρόβλημα αναδεικνύεται η ύπαρξη της γραφειοκρατίας με ποσοστό 60% που ισοδυναμεί με 12 απαντήσεις. Ακολουθούν: το αρχικό κεφάλαιο και η στελέχωση των επιχειρήσεων με έμπειρο προσωπικό (50%), ενώ έπονται η

φορολογία (45%), ο τραπεζικός δανεισμός (35%), η τεχνογνωσία (30%) και τέλος η αδειοδότηση (10%).

7. Κατά τη γνώμη σας, ποιες είναι οι κυριότερες προϋποθέσεις επιτυχίας;

Στην ίδια λογική -της επιλογής άνω της μία απάντησης- βασίστηκε και η συγκεκριμένη ερώτηση αναφορικά με τις κυριότερες προϋποθέσεις επιτυχίας μιας επιχείρησης Κοινωνικής Οικονομίας (Κ.Ο)

Οι απαντήσεις στο συγκεκριμένο ερώτημα κατανεμήθηκαν ισόποσα. Πιο συγκεκριμένα, οι 19 από τους 20 ερωτηθέντες (95% επί του συνόλου), ανέδειξαν την ύπαρξη συλλογικότητας- συνεργασίας και αλληλεγγύης μεταξύ των μελών της επιχείρησης Κοινωνικής Οικονομίας καθώς και την χρηματοδοτική δυνατότητα μέσω επιδοτούμενων προγραμμάτων, ως τις κυριότερες προϋποθέσεις επιτυχίας. Μικρότερο ποσοστό, της τάξεως του 40%, συγκέντρωσαν οι άλλες δύο απαντήσεις, με 8 από τους 20 ερωτηθέντες φορείς, να υποστηρίζουν πως σημαντικές προϋποθέσεις επιτυχίας είναι η ενημέρωση των πολιτών περί Κοινωνικής Οικονομίας (Κ.Ο) και η ένταξη της Κ.Ο και των κοινωνικών επιχειρήσεων, στη στρατηγική της τοπικής ανάπτυξης.

Με βάση τις παραπάνω απαντήσεις και επισημαίνοντας το γεγονός ότι το μέγεθος του δείγματος επιτρέπει αριθμητικά αλλά και ποσοστιαία σε σχέση με το συνολικό αριθμό των φορέων, την εξαγωγή των μέγιστων δυνατών και ασφαλών συμπερασμάτων, εκτιμάται πως ο κλάδος της Κοινωνικής Οικονομίας είναι ελπιδοφόρος με πολλές προοπτικές σε σχέση με την τοπική οικονομία και την επιχειρηματικότητα.

Πιο αναλυτικά, βάσει των παραπάνω, υπάρχει η τάση και η θέληση σύναψης συνεργασίας μεταξύ φορέων και επιχειρήσεων Κοινωνικής Οικονομίας, αναγνωρίζοντας μεταξύ άλλων τις θετικές επιδράσεις που μπορεί να έχει μια τέτοια επιχείρηση κυρίως σε σχέση με την αντιμετώπιση της ανεργίας καθώς και την ενίσχυση της τοπικής οικονομίας. Τα περιθώρια ανάπτυξης επιχειρήσεων Κοινωνικής Οικονομίας, εντοπίζονται περισσότερο στους τομείς της αγροδιατροφής και του τουρισμού. Σε ό,τι αφορά στα κυριότερα εμπόδια που αντιμετωπίζει μια επιχείρηση κοινωνικού περιεχομένου κατά τη σύστασή της, οι ερωτηθέντες φορείς καταδεικνύουν την ύπαρξη της γραφειοκρατίας ως το κυριότερο πρόβλημα. Αντίθετα, ως κυριότερες προϋποθέσεις επιτυχίας μια νεοσύστατης ή ήδη υπάρχουσας επιχείρησης Κοινωνικής Οικονομίας, εμφανίζουν την ύπαρξη συλλογικότητας-συνεργασίας- αλληλεγγύης μεταξύ των μελών της επιχείρησης καθώς και τη χρηματοδοτική δυνατότητα μέσω επιδοτούμενων προγραμμάτων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΟΥ & ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

- 1. Σε ποιά κατηγορία επιχείρησης Κοινωνικής Οικονομίας ανήκετε;**
 - Κοιν.Σ.Επ
 - Κοι.Σ.Π.Ε
 - Συνεταιρισμοί Εργαζομένων
 - Οποιοδήποτε άλλο μη μονοπρόσωπο νομικό πρόσωπο
- 2. Ποιο το αντικείμενο δραστηριότητας της επιχείρησής σας;**
.....
- 3. Πόσα άτομα απασχολεί η επιχείρησή σας;**
 - 1 έως 9
 - 10 έως 19
 - 20 έως 29
 - 30 έως 50
- 4. Ποσοστό πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στο σύνολο των απασχολούμενων:**
- 5. Πως προέκυψε η σύσταση της κοινωνικής επιχείρησής σας;**
 - Ιδέα- Πρωτοβουλία
 - Ανάγκη
 - Ευκαιρία (πχ εξαιτίας επιδοτούμενων προγραμμάτων)
 - Άλλο
- 6. Ποιες οι επιδιώξεις της κοινωνικής επιχείρησής σας;**
 - Αντιμετώπιση εσωτερικής μετανάστευσης- ανεργίας
 - Αξιοποίηση ευκαιριών χρηματοδότησης (επιδοτούμενο πρόγραμμα)
 - Στήριξη και ανάπτυξη εναλλακτικών οικονομικών δραστηριοτήτων
 - Αξιοποίηση τοπικών δεξιοτήτων
 - Συλλογικότητα-συνεργασία- αλληλεγγύη
 - Αειφορία περιβάλλοντος- πράσινη ανάπτυξη- οικολογία

- Καινοτόμα ιδέα- πρωτοπορία- εφευρετικότητα
 - Όλα τα παραπάνω
 - Άλλο
- 7. Η ίδρυση της επιχείρησης στηρίχθηκε σε:**
- Ίδια κεφάλαια
 - Συγχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα
 - Και στα δύο
 - Άλλο
- 8. Θεωρείτε πως η κοινωνική επιχειρηματικότητα μέχρι σήμερα:**
- Έχει επηρεάσει θετικά την τοπική οικονομία
 - Επηρεάζει θετικά την τοπική απασχόληση
 - Έχει την δυνατότητα να αντιμετωπίσει τοπικά προβλήματα
 - Δεν έχει πουθενά καμία θετική επιρροή
- 9. Θεωρείτε ότι η κοινωνική επιχειρηματικότητα θα έχει θετική εξέλιξη τα επόμενα χρόνια;**
- ΝΑΙ
 - ΟΧΙ
 - ΙΣΩΣ
- 10. Πιστεύετε πως η ύπαρξη επιχειρήσεων Κοινωνικής Οικονομίας στην περιοχή σας, επηρέασε την ανάπτυξη του τουριστικού/αγροδιατροφικού τομέα;**
- ΝΑΙ (διευκρινίστε με ποιο τρόπο).....
 - ΟΧΙ
- 11. Έχετε συνεργαστεί με άλλες επιχειρήσεις Κοινωνικής Οικονομίας στον τόπο σας;**
- ΝΑΙ (διευκρινίστε τον τομέα).....
 - ΟΧΙ
- 12. Υπάρχει πλάνο για επέκταση των δραστηριοτήτων σας; Αν ναι, σε ποιούς τομείς;**
- ΝΑΙ (διευκρινίστε τον τομέα).....
 - ΟΧΙ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΤΟΠΙΚΩΝ & ΥΠΕΡΤΟΠΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

1. **Επωνυμία Φορέα:**

2. **Έχετε συνεργαστεί με τοπικές επιχειρήσεις/ φορείς κοινωνικής οικονομίας;**
 - Ναι (διευκρινίστε σε ποιό τον τομέα)
 - Όχι, αλλά θα μας ενδιέφερε η συνεργασία
 - Όχι δεν έχουμε συνεργαστεί και δεν μας ενδιαφέρει

3. **Έχετε λάβει οικονομική στήριξη για σκοπούς Κοινωνικής Οικονομίας;**
 - ΟΧΙ
 - ΝΑΙ (προσδιορίστε).....

4. **Θεωρείτε πως η κοινωνική επιχειρηματικότητα έχει σημαντικές επιρροές στον τομέα του τουρισμού/ αγροδιατροφής;**
 - ΝΑΙ**, έχει θετικές επιρροές (επιλέξτε έως 3 απαντήσεις):
 - Αντιμετώπιση ανεργίας
 - Ενίσχυση τοπικής οικονομίας
 - Κοινωνική ευαισθητοποίηση
 - Περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και προστασία
 - Ανάπτυξη μικρών επιχειρήσεων
 - Αξιοποίηση ευκαιριών
 - ΌΧΙ**, καμία επιρροή

5. **Θεωρείτε πως υπάρχουν περιθώρια ανάπτυξης επιχειρήσεων Κοινωνικής Οικονομίας;**
 - ΝΑΙ (σε ποιό κλάδο).....
 - ΟΧΙ

6. Ποιά είναι κατά τη γνώμη σας τα κυριότερα εμπόδια που μπορεί να αντιμετωπίσει μια επιχείρηση Κοινωνικής Οικονομίας κατά τη σύσταση της; (επιλέξτε έως 3 απαντήσεις):

- Αρχικό κεφάλαιο
- Γραφειοκρατία
- Αδειοδότηση
- Τεχνογνωσία
- Στελέχωση (έμπειρο προσωπικό)
- Φορολογία
- Τραπεζικός δανεισμός

7. Κατά τη γνώμη σας, ποιες είναι οι κυριότερες προϋποθέσεις επιτυχίας; (επιλέξτε έως 3 απαντήσεις):

- Συλλογικότητα-συνεργασία-αλληλεγγύη μεταξύ των μελών της επιχείρησης Κοινωνικής Οικονομίας
- Χρηματοδοτική δυνατότητα μέσω προγραμμάτων (π.χ ΕΣΠΑ, LEADER)
- Ενημέρωση πολιτών περί Κοινωνικής Οικονομίας
- Ένταξη Κοινωνικής οικονομίας- κοινωνικών επιχειρήσεων, στη στρατηγική τοπικής ανάπτυξης

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Διαδικτυακές πηγές

- <https://aplo.yeka.gr/Pages/ErgasiaEntakshApasxolhsh/KoinwnikhProstasiaKaiSynoxh/MitrwoKoinonikhsOikonomias.aspx>
- <https://gr.boell.org/el/koinoniki-allileggya-oikonomia-kalo>